
Toezicht op financiële conglomeraten

Inleiding

Op 11 februari 2003 is in het Publicatieblad van de Europese Unie (PbEG 2003, L 35) de tekst van de richtlijn nr. 2002/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2002 geplaatst (hierna: de Richtlijn). De Richtlijn heeft betrekking op het aanvullende toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat en op de wijziging van de richtlijnen nr. 73/239/EEG, nr. 79/267/EEG, nr. 92/49/EEG, nr. 92/96/EEG, nr. 93/6/EEG en nr. 93/22/EEG van de Raad en van de richtlijnen nr. 98/78/EG en nr. 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie. Doelstelling van de Richtlijn is het voor de financiële conglomeraten invoeren van specifieke bedrijfseconomische wetgeving. Deze specifieke wetgeving dient ter aanvulling op de sectorale bedrijfseconomische wetgeving voor kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen. Daarnaast is het doel van de Richtlijn het afstemmen van de toepasselijke

bedrijfseconomische toezichtwetgeving op homogene groepen die actief zijn in één enkele sector (dus groepen die óf in het bankwezen óf in het verzekeringswezen óf in het beleggingswezen actief zijn), met de bedrijfseconomische wetgeving die van toepassing is op de financiële conglomeraten. Een en ander enerzijds ter bescherming van consumenten, deposanten en investeerders en anderzijds ter versterking van de Europese financiële markt.

In dit artikel zal aandacht worden besteed aan de achtergronden voor de totstandkoming van de Richtlijn en zullen de belangrijkste bepalingen van deze Richtlijn worden besproken. Tot slot zullen nog heel kort de meest recente ontwikkelingen in het toezicht op financiële conglomeraten in Nederland worden aangestipt.

Richtlijn toezicht op financiële conglomeraten

Voorgeschiedenis van de totstandkoming van de Richtlijn

Zoals hiervoor al is aangegeven, is de tekst van de Richtlijn op 11 februari 2003 in het Publicatieblad van de Europese Unie geplaatst. De Richtlijn is voortgekomen uit het Actieplan Financiële Diensten (Mededeling van de Commissie van 11 mei 1999, COM(99)232). In dit Actieplan wordt erkend dat samenwerking tussen nationale toezichthouders moet worden versterkt om grensoverschrijdende vraagstukken aan te pakken en gemeenschappelijke benaderingen op het gebied van het toezicht te ontwikkelen bij het aanpakken van nieuwe vormen van bedrijfseconomisch risico in het bankwezen, het verzekeringsbedrijf en de effectenmarkten. De uitwisseling van informatie tussen verschillende toezichthoudende autoriteiten onderling en tussen de toezichthoudende autoriteiten en de centrale banken met betrekking tot de grootste financiële instellingen en marktrends wordt gezien als één van de belangrijkste elementen in de versterkte samenwerking tussen de betrokken autoriteiten. Ter voorbereiding op de Richtlijn is door de Commissie onderzoek verricht onder alle betrokken partijen. Uit dit onderzoek is gebleken dat er aanzienlijke leemten zijn in de bedrijfseconomische wetgeving. Zo is gebleken dat bepaalde soorten financiële groepen niet in aanmerking werden genomen in de verschillende richtlijnen. Tevens is gebleken dat belangrijke, door sectorale richtlijnen (met betrekking tot banken, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen) bestreken bedrijfseconomische kwesties niet werden gereguleerd op het niveau van de financiële conglomeraten en tevens dat eenzelfde financiële groep in de werkingssfeer van verschillende sectorale richtlijnen kon vallen.

Ontwikkelingen vereisen aanvullend toezicht op financiële conglomeraten

In aanvulling op de hiervoor genoemde leemten in de bedrijfseconomische regelgeving wordt in de Richtlijn geconstateerd dat er binnen de huidige gemeenschaps-wetgeving al wel uitgebreide wetgeving bestaat voor de uitoefening van het bedrijfseconomisch toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen op individuele basis dan wel voor de uitoefening van het bedrijfseconomisch toezicht binnen de groep met dezelfde homogene financiële activiteiten. Ontwikkelingen op de financiële markten hebben echter geleid tot het ontstaan van financiële groepen die diensten en producten in verschillende sectoren aanbieden, de zogenoemde financiële conglomeraten. Vóór de totstandkoming van de Richtlijn bestond er geen enkel bedrijfseconomisch toezicht op deze financiële conglomeraten, met name voorzover het betreft de solvabiliteit en de risicoconcentratie, de intragroeptransacties en het risicobeheer en de interne-controleprocedures op het niveau van het conglomeraat, alsmede de deskundigheid en betrouwbaarheid van de leiding. Dit stak des te meer aangezien sommige van deze conglomeraten tot de grootste financiële groepen ter wereld behoren en vaak wereldwijd diensten verrichten. In het geval dergelijke conglomeraten of de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen die daarvan deel uitmaken, in financieel slecht weer zouden komen te verkeren, zou dit tot ernstige schade kunnen leiden niet alleen van het financiële stelsel, maar ook voor de individuele depositohouders, polishouders en beleggers.

Wanneer is sprake van een financieel conglomeraat?

Het in de Richtlijn voorgestelde aanvullend toezicht op kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat kan alleen dan doeltreffend zijn, indien het toezicht zodanig wordt toegepast, dat alle conglomeraten waarvan de sectoroverschrijdende financiële activiteiten significant zijn, onder dit toezicht vallen. Van belang is dus eerst om te bepalen wanneer er sprake is van een financieel conglomeraat in de zin van de Richtlijn. De tekst van de Richtlijn bepaalt in artikel 2 sub 14 in een tamelijk ingewikkelde opsomming wat onder een financieel conglomeraat dient te worden verstaan. Kort gezegd komt het erop neer dat het in ieder geval moet gaan om een groep die voldoet aan de voorwaarde dat een kredietinstelling, verzekeringsonderneming of een beleggingsonderneming aan het hoofd van de groep staat, waarbij van belang is dat deze entiteit die aan het hoofd van de groep staat, als moederonderneming fungeert van een entiteit in de financiële sector of verbonden is met een entiteit in de finan-

ciële sector. Van een financiële sector is sprake indien de sector bestaat uit één of meer entiteiten uit de sector banken (als bedoeld in art. 1 sub 5 en 23 van richtlijn nr. 2000/12/EG), de sector verzekeringen (als bedoeld in art. 1 sub i van richtlijn nr. 98/78/EG), de sector beleggingsdiensten (als bedoeld in art. 2 sub 7 van richtlijn nr. 93/6/EEG), of indien de entiteit kan worden beschouwd als een gemengde financiële holding in de zin van de Richtlijn. Er is ook sprake van een financieel conglomeraat indien een van de dochterondernemingen in de groep een kredietinstelling, verzekeringsonderneming dan wel een beleggingsonderneming is en de activiteiten van de groep in hoofdzaak plaatsvinden in de financiële sector. Dit houdt in dat in het laatste geval het verhoudingsgetal tussen (1) het balanstotaal van de tot de groep behorende kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen en andere ondernemingen niet zijnde kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen uit de financiële sector, en (2) het balanstotaal van de groep als geheel, groter is dan 40% (art. 3 lid 1 van de Richtlijn).

Om te kunnen spreken van een financieel conglomeraat in de zin van de Richtlijn is het nog van belang dat ten minste één van de entiteiten in de groep een entiteit is uit de verzekeringssector en ten minste één van de entiteiten in de groep een entiteit is uit de sector banken of de sector beleggingsdiensten. Tevens dienen de geconsolideerde en/of geaggregeerde activiteiten van de tot de groep behorende entiteiten uit de verzekeringssector, alsook de geconsolideerde en/of geaggregeerde activiteiten van de entiteiten uit de sector banken en de sector beleggingsdiensten significant te zijn. Van significante activiteiten is sprake indien voor elke financiële sector het gemiddelde van (1) het verhoudingsgetal tussen het balanstotaal van die financiële sector en het balanstotaal van de tot de groep behorende entiteiten uit de financiële sector, en (2) het verhoudingsgetal tussen de solvabiliteitsvereisten van die financiële sector en de totale solvabiliteitsvereisten van de tot de groep behorende entiteiten uit de financiële sector, groter is dan 10%. Sectoroverschrijdende activiteiten worden eveneens geacht significant te zijn indien het balanstotaal van de kleinste financiële sector (de sector met het laagste gemiddelde) van de groep groter is dan € 6 miljard (art. 3 lid 2 en 3 van de Richtlijn). De relevante bevoegde autoriteiten kunnen echter besluiten om een groep niet als financieel conglomeraat aan te merken. Op basis van de in de Richtlijn neergelegde criteria dienen de bevoegde autoriteiten die vergunningen aan kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen hebben verleend, alle groepen die onder de Richtlijn vallen, te identificeren.

Voor welke entiteiten geldt het aanvullend toezicht?

Wat is nu het gevolg van het als financieel conglomeraat aangewezen zijn onder de Richtlijn? Artikel 5 lid 2 van de Richtlijn bepaalt dat elke kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming (1) aan het hoofd van een financieel conglomeraat of (2) waarvan de moederonderneming een gemengde financiële holding met hoofdbestuur in de Gemeenschap is of (3) verbonden met een andere entiteit in de financiële sector door een betrekking als bedoeld in artikel 12 lid 1 van richtlijn nr. 83/349/EEG (bedoeld wordt een verbondenheid tussen twee of meer ondernemingen met een centrale leiding door middel van een overeenkomst of een bepaling in de statuten), wordt onderworpen aan het aanvullend toezicht op het niveau van het financiële conglomeraat overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 6 tot en met 17, onverminderd het op deze entiteiten van toepassing zijnde sectorale toezicht.

Aanvullend toezicht: kapitaaltoereikendheidsvereisten

Het aanvullend toezicht houdt in dat naast de sectorale voorschriften aanvullend toezicht wordt uitgeoefend op de kapitaaltoereikendheid van de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat. Derhalve zal in de nationale wetgeving van de lidstaten dienen te worden opgenomen dat een kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming in een financieel conglomeraat er steeds voor zal moeten zorgen dat eigen vermogen beschikbaar is op het niveau van het financiële conglomeraat, dat te allen tijde ten minste gelijk is aan de kapitaaltoereikendheidsvereisten zoals berekend conform bijlage I van de Richtlijn. Bijlage I bevat een aantal technische beginselen waaraan bij de berekening dient te worden voldaan. Tevens is een drietal methoden opgenomen voor de berekening van het kapitaal. Hierbij is nog relevant dat de lidstaten mogen bepalen dat de berekening wordt uitgevoerd volgens een bepaalde methode indien aan het hoofd van het financiële conglomeraat een kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming staat waaraan door die lidstaat een vergunning is verleend, dan wel in het geval er geen kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming aan het hoofd staat, maar de relevante bevoegde autoriteiten uit een lidstaat afkomstig zijn.

Aanvullend toezicht: risicoconcentratie

Naast dit aanvullende toezicht op het toereikend zijn van het kapitaal wordt aanvullend toezicht uitgeoefend op de risicoconcentratie van de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat. Dit betekent dat in de natio-

nale wetgeving van de lidstaten dient te worden opgenomen dat kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen of gemengde financiële holdings regelmatig en ten minste één keer per jaar iedere significante risicoconcentratie op het niveau van het financiële conglomeraat dienen te rapporteren overeenkomstig bijlage II. Met risicoconcentraties wordt bedoeld alle door entiteiten in een financieel conglomeraat ingenomen potentieel verliesgevende posities die groot genoeg zijn om de solvabiliteit of de financiële positie in het algemeen van de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen in het financiële conglomeraat in gevaar te brengen. Deze verliesgevende posities kunnen het gevolg zijn van tegenpartij-risico/kredietrisico, beleggingsrisico, verzekeringsrisico, marktrisico's of andere risico's.

Aanvullend toezicht: intragroeptransacties

De Richtlijn bepaalt in artikel 8 dat er ook aanvullend toezicht wordt uitgeoefend op de intragroeptransacties van de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat. Intragroeptransacties zijn transacties waarbij kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen rechtstreeks of middellijk en al dan niet tegen betaling een beroep doen op andere ondernemingen binnen dezelfde groep. Verder kan worden gedacht aan 'nauwe banden' met de in die groep verbonden natuurlijke personen of rechtspersonen voor de uitvoering van een al dan niet contractuele verplichting, hetzij tot betaling, hetzij anderszins. Ook hier dienen de lidstaten in de nationale wetgeving neer te leggen dat kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen regelmatig en ten minste één keer per jaar dienen te rapporteren over alle significante intragroeptransacties overeenkomstig bijlage II. Voorzover niet nader door de coördinator (zie hierna) bepaalde drempels zijn aangegeven, geldt dat sprake is van significante intragroeptransacties indien de waarde van die transactie ten minste meer dan 5% van het totaalbedrag van de kapitaaltoereikendheidsvereisten op het niveau van een financieel conglomeraat bedraagt.

Interne-controle- en risicobeheerprocedures

De lidstaten dienen in de nationale wetgeving op te nemen dat de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen op het niveau van het financiële conglomeraat dienen te beschikken over adequate risicobeheer- en interne-controleprocedures. De risicobeheerprocedures dienen een gedegen bestuur en beheer te omvatten (waarbij er goedkeuring en periodieke evaluatie van de strategieën en het beleid door de

bestuursorganen op het niveau van het financiële conglomeraat met betrekking tot alle risico's die worden aangegaan, dienen plaats te vinden). Verder dient er sprake te zijn van een adequaat kapitaaltoereikendheidsbeleid om te kunnen anticiperen op de gevolgen van de bedrijfsstrategie voor het risicoprofiel en de kapitaalvereisten. Tevens dienen kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen ervoor te zorgen dat er adequate procedures zijn om te waarborgen dat het risicobewakingssysteem goed geïntegreerd is in de organisatie en dat maatregelen zijn genomen om te waarborgen dat alle systemen van de ondernemingen die onder het aanvullend toezicht vallen, met elkaar in overeenstemming zijn, zodat de risico's op het niveau van het financiële conglomeraat kunnen worden gemeenten, bewaakt en beheerst.

De interne-controleprocedures omvatten adequate procedures met betrekking tot de kapitaaltoereikendheid om alle bestaande materiële risico's te bepalen en te meten en het eigen vermogen naar behoren af te stemmen op de risico's. Tevens dienen de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen op het niveau van het financiële conglomeraat te beschikken over gedegen rapportage- en jaarrekeningsystemen.

Maatregelen om het aanvullende toezicht te vergemakkelijken

De bepalingen in de Richtlijn met betrekking tot het uitoefenen van aanvullend toezicht zijn alleen dan door de relevante bevoegde autoriteiten uitvoerbaar, indien de betreffende autoriteiten over de juiste informatie beschikken. De Richtlijn bevat een aantal maatregelen waardoor het uitoefenen van het aanvullend toezicht wordt vergemakkelijkt. Zo is in artikel 10 van de Richtlijn bepaald dat uit de kring van de bevoegde autoriteiten van de betrokken lidstaten één enkele coördinator wordt aangewezen die verantwoordelijk is voor de coördinatie en uitoefening van het aanvullend toezicht. De Richtlijn geeft een aantal regels voor het aanwijzen van een dergelijke coördinator. Onder meer is bepaald dat in het geval aan het hoofd van een financieel conglomeraat een kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming staat, de functie van coördinator wordt uitgeoefend door de bevoegde autoriteit die aan deze kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming overeenkomstig de sectorale voorschriften de vergunning heeft verleend. De taken van de coördinator behelzen onder andere het coördineren van de vergaring en verspreiding van informatie die relevant of essentieel is in zowel normale omstandigheden als in noodsituaties, met inbegrip van de verspreiding van informatie die van belang is voor het toezicht

door een bevoegde autoriteit op grond van de sectorale voorschriften. Verder heeft de coördinator de superviserende controle op de financiële situatie van een financieel conglomeraat, inclusief de beoordeling daarvan. Het takenpakket omvat daarnaast ook het beoordelen van de naleving van de voorschriften inzake kapitaaltoereikendheid, risicoconcentratie en intragroeptransacties en het beoordelen van de structuur, de organisatie en de interne-controleprocedures van het financiële conglomeraat. Indien de coördinator ter uitoefening van zijn taken informatie nodig acht die door de kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming reeds aan de op grond van de sectorale voorschriften bevoegde autoriteiten is verstrekt, heeft de coördinator de bevoegdheid deze informatie bij de betreffende autoriteit op te vragen. Overigens laat het aanstellen van een dergelijke coördinator de bevoegdheden van de op grond van de sectorale voorschriften bevoegde autoriteiten onverlet.

Voor wat betreft de uitwisseling van informatie en samenwerking tussen de verschillende autoriteiten is het vanzelfsprekend van groot belang dat tussen de verschillende bevoegde autoriteiten die belast zijn met het toezicht op de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen of beleggingsondernemingen die deel uitmaken van het financieel conglomeraat, en de coördinator die belast is met het aanvullend toezicht op het financiële conglomeraat, afspraken worden gemaakt. De Richtlijn schrijft dan ook voor dat alle betrokken autoriteiten zo veel mogelijk nauw met elkaar samenwerken. Ook op het gebied van de informatie-uitwisseling wordt voorgeschreven dat de betrokken autoriteiten elkaar alle relevante of essentiële informatie zullen verstrekken. In de Richtlijn wordt een aantal punten genoemd waarop in ieder geval informatie dient te worden uitgewisseld. Het betreft hier bijvoorbeeld informatie omtrent de financiële situatie van het financiële conglomeraat (in het bijzonder de kapitaaltoereikendheid, de intragroeptransacties, de risicoconcentratie en de winstgevendheid), gegevens omtrent de belangrijkste aandeelhouders en het management van het financiële conglomeraat, en het verstrekken van informatie omtrent belangrijke sancties of buitengewone maatregelen die de bevoegde autoriteiten in overeenstemming met de sectorale voorschriften of de Richtlijn hebben getroffen. Ook is het op grond van de Richtlijn mogelijk om met betrekking tot een kredietinstelling, verzekeringsonderneming of beleggingsonderneming in een financieel conglomeraat informatie uit te wisselen met de centrale banken, het Europees Stelsel van centrale banken en de Europese Centrale Bank, mits dit in overeenstemming met de sectorale

voorschriften plaatsvindt. Op alle informatie die tussen de bevoegde autoriteiten wordt uitgewisseld, is het beroepsgeheim en het meedelen van vertrouwelijke informatie van toepassing, zoals nader geregeld in de diverse sectorale voorschriften. De lidstaten dienen ervoor te zorgen dat er geen juridische belemmeringen zijn in hun rechtsgebied voor de uitwisseling van de informatie. Ook dient ervoor te worden gezorgd dat de met het aanvullend toezicht belaste autoriteiten toegang hebben tot alle informatie die voor dat aanvullend toezicht relevant kan zijn.

Van belang is nog om te vermelden dat de betrokken autoriteiten onderling dienen te overleggen over besluiten die van belang zijn voor de toezichthoudende taken van andere bevoegde autoriteiten. Het gaat hierbij om besluiten die goedkeuring of machtiging van de bevoegde autoriteiten vereisen omtrent veranderingen in het aandeelhouderschap, de organisatie of bestuursstructuur van kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat, of indien het gaat om besluiten omtrent belangrijke sancties of buitengewone maatregelen die zijn te treffen door de bevoegde autoriteiten.

Ten slotte bevat de Richtlijn nog de mogelijkheid om handhavingsmaatregelen te nemen door de coördinator ten aanzien van de gemengde financiële holding en door de bevoegde autoriteiten ten aanzien van de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen van het financiële conglomeraat (art. 16), bijvoorbeeld in het geval dat de entiteiten de verschillende vereisten omtrent kapitaaltoereikendheid, risicoconcentratie en intragroeptransacties niet of niet voldoende naleven. Tevens dienen de lidstaten in de nationale wetgeving te verankeren dat in afwachting van verdere harmonisatie van de sectorale voorschriften de bevoegde autoriteiten gemachtigd zijn om alle toezichtmaatregelen te nemen die nodig worden geacht om omzeiling van de sectorale voorschriften door de kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen in een financieel conglomeraat te voorkomen of aan te pakken.

Als gevolg van de onderhavige Richtlijn dienen de bestaande sectorale voorschriften voor kredietinstellingen, verzekeringsondernemingen en beleggingsondernemingen op een bepaald minimumniveau te worden gebracht. Dit is met name van belang om toezichtarbitrage tussen de sectorale voorschriften en de voorschriften voor financiële conglomeraten te vermijden. Derhalve dient een aantal richtlijnen te worden aangepast, waar-

onder de richtlijn inzake de kapitaaltoereikendheid van beleggingsondernemingen en kredietinstellingen (richtlijn nr. 93/6/EEG van de Raad van 15 maart 1993, PbEG 1993, L 141), de richtlijn betreffende het aanvullend toezicht op verzekeringsondernemingen in een verzekeringsgroep (richtlijn nr. 98/78/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 oktober 1998, PbEG 1998, L 330) en de richtlijn betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen (richtlijn nr. 2000/12/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 maart 2000, PbEG 2000, L 126).

Slot

De duidelijke tendens tot concentratie en consolidatie in zowel de nationale als de Europese financiële sector heeft geleid tot de oprichting van financiële conglomeraten. De activiteiten van deze financiële conglomeraten en bestrijken zowel de diensten van banken en verzekeringsondernemingen als van beleggingsondernemingen. Door het ontstaan van deze conglomeraten kunnen zowel de risico's die inherent zijn aan de activiteiten welke worden ontwikkeld door de verschillende geregelenteerde entiteiten die deel uitmaken van het financieel conglomeraat, als het systeemrisico op de financiële markten toenemen. In de onderhavige Richtlijn wordt dan ook een controle ingevoerd op het niveau van het financiële conglomeraat en wordt een nauwere samenwerking tussen de toezichthoudende autoriteiten in de verschillende betrokken sectoren aangemoedigd, alsmede de uitwisseling van informatie tussen de verschillende toezichthoudende autoriteiten. Naar verwachting zullen ook in landen buiten de Europese Unie soortgelijke initiatieven worden ontwikkeld.

Ook in Nederland is het toezicht op financiële conglomeraten volop in beweging. Naar aanleiding van de nota 'Hervorming van het toezicht op de financiële sector' (Ministerie van Financiën 26 november 2001) is in 2002 de vormgeving van het financiële toezicht in Nederland gewijzigd, in die zin dat de sectorale toezichtstructuur is omgezet in een functionele structuur. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen prudentieel toezicht en gedragstoezicht. Het gedragstoezicht wordt uitgeoefend door de Autoriteit Financiële Markten, terwijl het prudentieel toezicht door De Nederlandsche Bank N.V. (DNB) en de Pensioen- en Verzekeringskamer (PVK) wordt uitgeoefend. De samenwerking tussen DNB en de PVK die nodig is om het prudentieel toezicht te kunnen uitoefenen, is geformaliseerd met het Convenant van Samenwerking dat in april 2002 tussen DNB en de PVK is gesloten. De intensivering van de samenwerking tussen DNB en de PVK op het terrein van het prudentieel

toezicht heeft er bijvoorbeeld toe geleid dat DNB en de PVK gezamenlijk optreden bij de uitvoering van het toezicht op gemengde financiële conglomeraten. De samenwerking gaat echter nog verder. Bij brief van 6 december 2002 hebben DNB en de PVK aan de Minister van Financiën voorgesteld om beide organisaties te integreren. Door het bundelen van de expertise en ervaring in beide organisaties zou de effectiviteit, marktgerichtheid en efficiëntie van het toezicht, zoals door DNB en de PVK uitgeoefend, worden versterkt. Met name wordt door DNB en de PVK in de brief aangegeven dat het toezicht op financiële conglomeraten een verregaande samenwerking vereist tussen de prudentiële toezichthouders.

Zoals uit hetgeen hiervoor is weergegeven blijkt, doet de Richtlijn, die uiterlijk op 11 augustus 2004 in de Nederlandse wetgeving zal moeten zijn geïmplementeerd, hier nog een schepje bovenop. Inmiddels wordt op het niveau van DNB en de PVK al een plan van aanpak voorbereid voor de implementatie van de Richtlijn in de Nederlandse toezichtwetgeving. Vooral nog zal in ieder geval moeten worden bepaald welke toezichthouder het aanvullende toezicht zal gaan houden (tenzij voor de implementatie de integratie van de organisaties van DNB en de PVK reeds heeft plaatsgevonden) op welk financieel conglomeraat en hoe bijvoorbeeld de kapitaaltoereikendheid het beste kan worden berekend. Het is derhalve voor financiële toezichthouders op zowel nationaal als Europees niveau een veeleisende tijd!

*Mr. M. Bos
NautaDutilh N.V.*